

Flora en fauna notitie Het Schild

Natuurtoets Het Schild, Boxtel

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Verordening Ruimte is vastgelegd.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk merkbare significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Groenblauwe Mantel zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van

de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrictlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treeden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze natuurtoets

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 3 april 2012 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. De gebouwen zijn aan de buitenzijde beoordeeld op geschiktheid voor gebouwbewonende diersoorten. De achtertuinen zijn niet bezocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010).

De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt in de wijk Selissenwal aan de noordzijde van de kern Boxtel. Het gebied wordt aan de westzijde begrensd door Het Schild en aan de oostzijde door de Van Randerodestraat. Aan de noordzijde wordt het plangebied begrensd door de erfafscheidingen van woningen aan de Keizerstraat. Aan de zuidzijde wordt het plangebied begrensd door de erfafscheidingen van woningen aan de Sint Severusstraat. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het onderzoeksgebied zijn 150,3-401,3². De ligging van het onderzoeksgebied is te zien in de onderstaande afbeelding.

Afbeelding: globale ligging van het onderzochte gebied

² De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

Foto: bebouwing aan Het Schild
ning

Foto: voor vleermuizen geschikte invliegopening

Huidige situatie

Het plangebied ligt in het stedelijke van de kern Boxtel. De wijk waarin het plangebied ligt bestaat voornamelijk uit jaren '50-woningen. Direct ten oosten van het plangebied ligt een plantsoen bestaande uit een grasveld met sierperen.

Het plangebied zelf bestaat uit acht blokken met gestapelde woningen met bijbehorende achtertuinen. De woningen bestaan uit twee bouwlagen met een plat dak. Verschillende woningen staan leeg. Aan Het Schild staat een rijbeplanting van bomen vóór de woningen. Aan de Van Randerodestraat staan twee paardenkastanjes in de plantsoentjes tussen de woningblokken.

Toekomstige situatie

In het plangebied worden vier huizenblokken aan Het Schild en twee huizenblokken aan de Van Randerodestraat gesloopt. De twee middelste huizenblokken aan de Van Randerodestraat blijven behouden. Op de plaats van de gesloopte woningen worden nieuwe huizenblokken voorzien. De blokken aan de noord- en zuidzijde worden dwars op Het Schild georiënteerd.

Ook de achtertuinen worden heringericht. In de natuurtoets wordt er vanuit gegaan dat de beplanting in de achtertuinen verdwijnt. Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat de boombeplanting aan Het Schild behouden blijft.

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied "Kampina & Oisterwijkse Vennen" ligt op circa 3,5 kilometer

van het plangebied. Gezien deze afstand en de beperkte uitstralende effecten van de ontwikkeling hoeft in het plan geen rekening gehouden te worden met wettelijke gebiedsbescherming.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten de EHS of Groenblauwe Mantel zoals deze is vastgesteld in de Verordening Ruimte. Door de ontwikkeling zullen geen wezenlijke kenmerken van de provinciale groenstructuur worden aangetast. In de planvorming voor het gebied hoeft geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden.

Toetsing Flora- en faunawet

Vaatplanten

Het plangebied is grotendeels bebouwd of verhard en daarmee ongeschikt voor plantengroei. In de plantsoentjes tussen de woningblokken komen enkele wilde plantensoorten voor, zoals straatgras, paardenbloem, zachte ooievaarsbek etc. Muurvegetatie is niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Aan de straatzijde is het voorkomen van beschermde of bedreigde plantensoorten uit te sluiten.

In de achtertuinen is sprake van aangeplant groen. Er wordt redelijkerwijs vanuit gegaan dat hierin geen beschermde of bedreigde plantensoorten voorkomen.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen zoogdieren of zoogdiersporen waargenomen. Desondanks zullen in de achtertuinen enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdiersoorten van beschermingsniveau 1 kunnen voorkomen, zoals Egel, Huisspitsmuis en Veldmuis. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In het gebied zijn geen nesten of sporen aangetroffen van strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. In de bosrijke villawijk op ca. 300 meter ten westen van het plangebied komt de eekhoorn (beschermingsniveau 2) voor. Deze soort zal incidenteel in achtertuinen in het plangebied kunnen worden aangetroffen. Gezien het ontbreken van bosschages in het plangebied en de ingesloten ligging van de achtertuinen tussen de woningen is het plangebied niet als leefgebied van de eekhoorn te beschouwen. Andere strenger beschermde grondgebonden diersoorten komen niet voor in de wijk Selissenwal. In de planvorming hoeft geen rekening gehouden te worden met strenger beschermde grondgebonden zoogdieren.

Vleermuizen

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden aangetroffen in gebouwen en bomen. In het plangebied zijn geen holle bomen aanwezig. In de aanwezige huizenblokken zijn aan de zijgevels open stootvoegen aanwezig, die wijd genoeg zijn als invliegopening voor vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis en laatvlie-

ger. Deze soorten komen vrij algemeen voor in stedelijke gebieden en zouden gebruik kunnen maken van de spouwen als vaste verblijfplaats. Spouwen kunnen voor deze soorten diverse functies hebben: als kraamverblijf, zomerverblijf, paarverblijf of winterverblijf.

Het plangebied kan daarnaast gebruikt worden door vleermuizen om te foerageren. Het zal daarbij altijd onderdeel uitmaken van een groter foerageergebied. Met name de bomen aan Het Schild vormen in het plangebied een waardevol onderdeel voor foeragerende vleermuizen. De bomen vormen geen onderdeel van een doorlopende beplantingsstructuur die kan dienen als vaste vliegroute.

Effectenbeoordeling

Als in de aanwezige bebouwing daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, gaan deze door de ontwikkeling verloren. Dit zal onderzocht moeten worden door middel van een veldinventarisatie, dat uitgevoerd zal worden conform het daarvoor geldende Vleermuisprotocol. Op basis daarvan kan beoordeeld worden of de ontwikkeling in overeenstemming is met de Flora- en faunawet. Wanneer vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, kan er door middel van passende mitigerende maatregelen voor worden gezorgd dat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. Doordat dergelijke maatregelen opgenomen kunnen worden in de nieuwbouw, zal de uitvoerbaarheid van het plan niet in het geding komen bij de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied.

Het verdwijnen van de beplanting in de achtertuinen heeft geen noemenswaardige invloed op het foerageergebied van vleermuizen. In het plangebied blijft opgaand groen aanwezig in de vorm van de bomen aan Het Schild. Bovendien zijn in de omgeving van het plangebied voldoende alternatieve locaties om te foerageren voorhanden.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied verschillende vogelsoorten aangetroffen, te weten Turkse tortel, merel, koolmees, huismus, zwarte kraai en ekster. In het plangebied is een eksternest aanwezig in een boom in een achtertuin. Zwarte kraai nestelt in een boom ten noordoosten van het plangebied. Koolmezen zullen tot broeden komen in de nestkasten die in verschillende achtertuinen hangen. Voor de huismus is geen geschikte nestgelegenheid aanwezig in de huizenblokken; nesten in nestkasten in de achtertuin zijn niet geheel uit te sluiten. De huismussen gebruiken vooral de tuinbeplantingen en (liguster)heggen als schuil- en foerageerplaats. De overige vogelsoorten die in het plangebied voorkomen, zullen tot broeden komen in de coniferen, heggen en andere tuinbeplantingen. De woningen zijn niet geschikt voor gebouwbewonende vogelsoorten.

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten. Hieronder valt de eerder genoemde huismus. Andere soorten uit deze categorie zijn niet in het plangebied te verwachten. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Hieronder vallen bijvoorbeeld koolmees en ekster.

Effectenbeoordeling

Door de geplande ontwikkeling zal een deel van het leefgebied van de huismus tijdelijk verstoord worden doordat de achtertuinen op de schop gaan. De nestplaatsen die (onder pannendaken) in de directe omgeving liggen, blijven behouden. Het functionele leefgebied van de huismus waarvan een deel verstoord wordt, kan op langere termijn behouden blijven door in het plangebied groen terug te brengen in de vorm van (liguster)heggen als erfafscheiding. Hierdoor kan voor deze soort overtreding van de Flora- en faunawet worden voorkomen.

De nesten van overige vogelsoorten die in het plangebied zullen broeden, zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Het is aan te bevelen om beplantingen te rooien in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september-maart. In dat geval is overtreding van de Flora- en faunawet voor deze vogelsoorten met voldoende zekerheid uit te sluiten.

Vissen, amfibieën en reptielen

Tijdens het veldbezoek is in het plangebied geen oppervlaktewater aangetroffen. Het is niet bekend of in de achtertuinen tuinvijvers voorkomen. Als deze aanwezig zijn, kunnen deze leefgebied vormen van algemene amfibiesoorten zoals (middelste) groene kikker, bruine kikker en gewone pad. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het voorkomen van strenger beschermde amfibiesoorten is, evenals het voorkomen van beschermde vis- en reptielensoorten, op basis van habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens uit te sluiten.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied geen waarde door het ontbreken van geschikte biotopen en vegetaties. Het voorkomen van strenger beschermde ongewervelde soorten (beschermingsniveau 2 en 3) is met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen. Derhalve zijn negatieve effecten op deze soortgroep redelijkerwijs niet te verwachten.

Conclusie en aanbevelingen

De te slopen bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Door middel van een veldinventarisatie zal onderzocht moeten of in de aanwezige bebouwing verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Deze zal uitgevoerd moeten worden conform het daarvoor geldende Vleermuisprotocol. Wanneer vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, kan er door middel van passende mitigerende maatregelen voor worden gezorgd dat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. Doordat dergelijke maatregelen opgenomen kunnen worden in de nieuwbouw, zal de uitvoerbaarheid van het plan niet in het geding komen bij de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied.

Door de geplande ontwikkeling zal een deel van het leefgebied van de huismus tijdelijk verstoord worden. Het functionele leefgebied van de huismus waarvan een deel verstoord wordt, kan op langere termijn behouden blijven door in het plangebied groen terug te brengen in de vorm van (liguster)heggen als erfafscheiding. Een dergelijke maatregel zal op enige manier moeten worden vastgelegd in het plan. Hierdoor kan voor deze soort overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen.

De nesten van overige vogelsoorten die in het plangebied zullen broeden, zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Het is aan te bevelen om beplantingen te rooien in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september-maart. In dat geval is overtreding van de Flora- en faunawet voor deze vogelsoorten met voldoende zekerheid uit te sluiten.